

DECIZIA Nr.989 din 1 octombrie 2008

privind constituționalitatea dispozițiilor art.155 alin.(3) din Regulamentul Camerei Deputaților, republicat

Publicată în Monitorul Oficial nr.716 din 22.10.2008

Cu Adresa nr.51/2.182 din 7 iulie 2008, secretarul general al Camerei Deputaților a trimis Curții Constituționale sesizarea formulată de 52 de deputați, în temeiul dispozițiilor art.27 alin.(2) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, în legătură cu neconstituționalitatea art.155 alin.(3) din Regulamentul Camerei Deputaților, republicat.

Autorii sesizării sunt următorii: Cristian I. Rădulescu, Anca-Daniela C. Boagiu, Grațiana Denisa M. Iordache, Corneliu V. Momanu, Marcel Adrian O. Piteiu, Cornel Ștefan C. Bardan, Gheorghe G. Sârb, Alexandru A. Ciocâlțeu, Constantin M. Petrea, Dumitru M. Pardău, Mircea Teodor M. S. Iustian, Corneliu L. Popescu, Marian V. Hoinaru, Constantin V. Tudor, Anca M. Constantinescu, Cristian B. Ilie, Daniel I. Buda, Costică N. Canacheu, Petru I. Călian, Cosmin Gabriel C. Popp, Petru C. Lificiu, Stelian G. Fuiă, Iulian-Gabriel P. Bîrsan, Ion I. Goțea, Marius I. Rogin, Ion I. Stoica, Diana Maria C. Bușoi, Liviu D. Codrîlă, Valeriu I. Tabără, Ioan C. Oltean, Daniel I. Ionescu, Romică C. Andreica, Ionela I. Bruchental-Pop, Gheorghe G. Barbu, Radu V. D. Lambrino, Petre Străchinaru, Liviu Alexandru H. Miroșeanu, Bogdan C. Cantaragiu, Claudiu Mihail Gh. Zaharia, Marian Sorin C. Paveliu, Dumitru Gheorghe Mircea O. Coșea, Traian Constantin A. Igaș, Petre I. Ungureanu, Gheorghe I. Albu, Raluca D. Turcan, Alexandru E. Mocanu, Constantin C. Amarie, Viorel N. Oancea, Gabriel L. Sandu, Marcel Laurențiu M. Romanescu, Cornel H. Știrbeț și Laurențiu C. Mironescu.

Sesizarea a fost înregistrată la Curtea Constituțională sub nr.7.809 din 7 iulie 2008 și formează obiectul Dosarului nr.1.633C/2008.

Obiectul sesizării îl constituie dispozițiile art.155 alin.(3) din Regulamentul Camerei Deputaților, aprobat prin Hotărârea Camerei Deputaților nr.8 din 24 februarie 1994, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.35 din 16 ianuarie 2006, care au următorul cuprins: *"(3) Cererea se adoptă cu votul a cel puțin două treimi din numărul deputaților."*

În motivarea sesizării se arată că art.155 alin.(3) din regulament, care prevede că cererea privind punerea sub urmărire penală a membrilor Guvernului se adoptă cu votul a cel puțin două treimi din numărul deputaților, contravine dispozițiilor constituționale ale art.76 alin.(2), potrivit cărora *"(2) Legile ordinare și hotărârile se adoptă cu votul majorității membrilor prezenți din fiecare Cameră"*, și ale art.16 alin.(1), care stabilesc că *"Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări"*. Așadar, conform prevederilor constituționale menționate, cererea de urmărire penală a membrilor Guvernului se adoptă prin **"hotărârea"** și nicidecum legea, regulamentul în sine sau moțiunea, acte juridice care au alte domenii de reglementare, iar această hotărâre "trebuia să fie adoptată tot cu majoritatea membrilor prezenți din fiecare Cameră, în cazul nostru din Camera Deputaților, și nu cu majoritatea de două treimi din numărul deputaților, așa cum prevede textul regulamentar criticat". În continuare, se consideră că această majoritate "trebuia să fie reglementată și de art.155 alin.(2) din Regulamentul Camerei Deputaților, ceea ce nu s-a întâmplat", astfel că textul criticat din regulament este neconstituțional, întrucât încalcă art.76 alin.(2) din Constituție. Se arată că susținerea nu este contrazisă de argumente constituționale, legale sau doctrinare, și că, de altfel, art.149 alin.(3) din Regulamentul Senatului prevede că hotărârea de punere sub urmărire penală a membrilor Guvernului, care sunt senatori, se adoptă cu votul majorității senatorilor, iar nu cu majoritatea de două treimi din numărul acestora.

Cât privește încălcarea art.16 alin.(1) din Constituție, se susține că "pentru **situații mult mai importante**, față de cea reglementată de textul criticat, în care se adoptă hotărâri, majoritatea utilizată, prevăzută de Constituție sau de regulamente, este mai mică, și anume majoritatea deputaților și a senatorilor". Se exemplifică cu situațiile referitoare la suspendarea Președintelui României, la acordarea încrederii Guvernului, la adoptarea sau respingerea unei moțiuni de cenzură. De asemenea, pentru situații mult mai grave decât cea reglementată de art.155 alin.(3) din Regulament, "potrivit Constituției, este necesară majoritatea de două

treimi din numărul parlamentarilor, și anume atunci când **Președintele României** este pus sub acuzare penală pentru înalta trădare". Or, această din urmă situație "nu se poate compara, ca gravitate, cu cea de punere sub urmărire penală a **membrilor Guvernului** și, cu toate acestea, **majoritatea este aceeași**".

În conformitate cu dispozițiile art.27 alin.(2) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, sesizarea a fost trimisă președintelui Camerei Deputaților, pentru a comunica punctul de vedere al Biroului permanent.

Președintele Camerei Deputaților a comunicat, cu Adresa nr.51/2753 din 10 septembrie 2008, înregistrată la Curtea Constituțională sub nr.10.071 din 11 septembrie 2008, punctul de vedere al Biroului permanent al Camerei Deputaților, prin care se consideră că sesizarea de neconstituționalitate formulată este neîntemeiată. În acest sens, se arată următoarele:

1. Motivarea potrivit căreia hotărârea Camerei Deputaților referitoare la cererea de punere sub urmărire penală a membrilor Guvernului ar trebui să fie adoptată cu votul majorității deputaților prezenți la ședința Camerei nu are la bază nicio dispoziție constituțională sau regulamentară. Solicitarea urmăririi penale a unui membru al Guvernului de către o Cameră legislativă reprezintă o acțiune politică de o foarte mare importanță și care presupune o motivare bine întemeiată. Or, "Camera Deputaților nu este o autoritate judiciară care să administreze și să interpreteze probe de natură diversă, se impune de la sine alegerea unei proceduri care să prevină arbitrarul și să suplinească lipsa unei specializări judiciare a membrilor acesteia", și, "de aceea, decizia Camerei Deputaților de a solicita o asemenea procedură impune întrunirea acordului majorității calificate a membrilor săi, care să împiedice subiectivismul și interesul partizan ale unui număr mic de parlamentari, inerent și explicabil pe scena oricărei confruntări politice". Așa fiind, se consideră că "cererea de urmărire formulată de Camera Deputaților poate fi socotită, pe bună dreptate, un act politic mai degrabă decât unul juridic". Se invocă Decizia Curții Constituționale nr.1.133 din 27 noiembrie 2007 prin care s-a statuat "că cele două Camere ale Parlamentului, cât și Președintele României au libertatea de a stabili modul de exercitare" a dreptului de a cere urmărirea penală a membrilor Guvernului, fără o altă reglementare exterioară și aplicând direct Legea fundamentală.

Prevederile alin.(3) al art.155 din Regulamentul Camerei Deputaților, potrivit cărora "*Cererea se adoptă cu votul a cei puțin două treimi din numărul deputaților*", au fost adoptate fără nicio obiecție chiar în textul inițial al regulamentului, majoritatea calificată de voturi cerută în acest caz fiind deplin justificată. Se mai apreciază că, "dacă în dreptul parlamentar este statuată interzicerea oricăror imixțiuni, ingerințe în activitatea parlamentarilor, precum și intimidarea sau șicanarea acestora de către puterea executivă sau de cea judecătorească, tot astfel se impune a fi protejată și activitatea membrilor Guvernului împotriva unor astfel de ingerințe, indiferent dacă aceștia au sau nu și calitatea de parlamentari". "Dacă această procedură ar fi lăsată la latitudinea unei majorități simple din numărul membrilor unei Camere, s-ar deschide calea unor șicanări judiciare sistematice a membrilor Guvernului, ceea ce ar avea consecințe extrem de grave pentru stabilitatea politică a țării" și, "într-o asemenea ipoteză, Guvernul ar fi nevoit să apeleze sistematic la procedura remanierii, în loc să se dedice rolului său constituțional prevăzut în art.102 din Constituție".

2. Se apreciază că "trebuie făcută o distincție clară între imunitatea de percheziție, de reținere și arestare, care poate fi ridicată de Camera Deputaților cu votul majorității membrilor săi prezenți la ședința acesteia, și solicitarea urmăririi penale a unui membru ai Guvernului, care poate fi aprobată numai cu majoritatea calificată de două treimi din numărul membrilor Camerei Deputaților". Sub aspect procedural, cererea de urmărire penală corespunde cu o plângere prealabilă în vederea urmăririi penale a unei persoane, care produce efecte extrem de grave asupra libertății acesteia, și este firesc ca ea să exprime o voință politică cât mai largă, "atunci când este convertită într-un act adoptat de o Adunare legiuitoare." Niciun temei constituțional sau regulamentar nu justifică extinderea aplicării unei proceduri regulamentare la o altă instituție juridică, "în condițiile în care între cele două proceduri regulamentare nu există nicio legătură". Se mai consideră că "stabilirea unei anumite majorități pentru adoptarea de către o Cameră legislativă a unei decizii presupune o evaluare politică a problemei care a făcut obiectul deciziei respective", astfel că importanța problemei asupra căreia Camera trebuie să hotărască impune și stabilirea majorității pentru luarea deciziei. Așa fiind, "hotărârea prin care Camera Deputaților decide ridicarea imunității parlamentare de percheziție, reținere sau arestare a unui deputat nu implică evaluarea de către aceasta a vinovăției persoanei în cauză - probată de organisme judiciare autorizate -, pe când cererea

de urmărire penală a unui membru al Guvernului presupune o motivare de fapt, acceptată de o majoritate calificată a membrilor Camerei Deputaților, privind vinovăția celui în cauză, desigur urmând ca instanța să constate definitiv și irevocabil această vinovăție."

3. Aprobarea cererii de urmărire penală a membrilor Guvernului cu majoritatea de două treimi din numărul deputaților a fost prevăzută de Comisia specială pentru elaborarea propunerilor de modificare a Regulamentului Camerei Deputaților, constituită în baza Hotărârii nr.56 din 29 octombrie 1992. Se consideră că "o asemenea majoritate de voturi corespunde importanței sociale a funcției de membru al Guvernului, ceea ce justifică un regim juridic special pentru începerea actelor de urmărire penală din inițiativa Camerei Deputaților și nicidecum un privilegiu, chiar și procedural".

4. Constituția statuează asupra principiului autonomiei organizatorice și funcționale a Camerelor legislative, adică "fiecare Cameră se organizează și își stabilește procedurile parlamentare așa cum dorește", așa încât "faptul că în Regulamentul Senatului se prevede o altă majoritate de voturi necesară punerii sub urmărire penală a membrilor Guvernului, nu are o relevanță semnificativă".

5. Cu prilejul soluționării unei sesizări formulate de președintele Camerei Deputaților referitoare la Regulamentul Camerei Deputaților, aprobat prin Hotărârea nr.8 din 24 februarie 1994, Curtea Constituțională "nu a apreciat" că art.139 alin.(3) - în prezent art.155 alin.(3) - din regulament "ar fi neconstituțional".

CURTEA,

examinând sesizarea de neconstituționalitate, punctul de vedere al Biroului permanent al Camerei Deputaților, raportul întocmit de judecătorul-raportor, dispozițiile criticate din Regulamentul Camerei Deputaților, republicat, prin raportare la prevederile Constituției României și dispozițiile Legii nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, reține următoarele:

Curtea a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art.146 lit.c) din Constituție, precum și ale art.1, 10, 27 și 28 din Legea nr.47/1992, să se pronunțe asupra constituționalității prevederilor criticate din Regulamentul Camerei Deputaților.

Obiectul controlului de constituționalitate îl constituie prevederile art.155 alin.(3) din Regulamentul Camerei Deputaților, aprobat prin Hotărârea Camerei Deputaților nr.8 din 24 februarie 1994, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.35 din 16 ianuarie 2006, prevederi potrivit cărora "*(3) Cererea se adoptă cu votul a cel puțin două treimi din numărul deputaților.*"

În opinia autorilor sesizării, aceste prevederi regulamentare sunt contrare dispozițiilor din Constituție cuprinse în art.76 alin.(2), potrivit cărora "*(2) Legile ordinare și hotărârile se adoptă cu votul majorității membrilor prezenți din fiecare Cameră*", și ale art.16 alin.(1), care stabilesc că "*(1) Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări.*"

Examinând sesizarea de neconstituționalitate formulată, Curtea Constituțională constată că aceasta este întemeiată și urmează a fi admisă pentru următoarele considerente:

Într-adevăr, art.76 din Constituție - "*Adoptarea legilor și hotărârilor*" stabilește reguli esențiale ale procedurii legislative. Astfel, potrivit alin.(1) al art.76, legile organice și hotărârile privind regulamentele Camerelor se adoptă cu votul majorității parlamentarilor fiecărei Camere. Sub acest aspect, prin Decizia nr.45 din 17 mai 1994 privind constituționalitatea Regulamentului Camerei Deputaților, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.131 din 27 mai 1994, Curtea Constituțională a statuat, cu valoare de principiu, că "majoritatea absolută impusă de Constituție pentru adoptarea unei asemenea hotărâri urmărește să asigure o exprimare cât mai largă a voinței deputaților în prevederile regulamentare, lucru firesc într-un sistem parlamentar care implică, prin definiție, o majoritate și o opoziție parlamentară". De asemenea, potrivit alin.(2) al art.76, adoptarea legilor ordinare și a hotărârilor celor două camere se face cu votul majorității membrilor prezenți în fiecare Cameră, în condițiile în care numărul acestora se ridică la cel puțin jumătate plus unu din numărul membrilor fiecărei Camere, în condițiile respectării cvorumului legal de adoptare prevăzut de art.67 din Constituție.

În privința naturii juridice a actului prin care se cere urmărirea penală a membrilor Guvernului, Curtea constată că această cerere se aprobă printr-o hotărâre a Camerei Deputaților, astfel cum prevede art.76 alin.(1) și (2) din Constituție, precum și art.85 din Regulamentul Camerei Deputaților. Art.85 din Regulament, care face parte din capitolul II - "*Desfășurarea lucrărilor Camerei Deputaților*", secțiunea 1 - "*Sesiunea și actele Camerei*"

Deputaților" stabilește: "Camera Deputaților adoptă legi, hotărâri, moțiuni simple, mesaje, declarații, rezoluții și alte acte politice în prezența majorității deputaților, conform prevederilor prezentului regulament." Tot astfel, și art.121 din Regulamentul criticat prevede că "Legile, hotărârile și moțiunile simple se adoptă de Camera Deputaților prin vot. Legile adoptate de Camera Deputaților pot fi legi constituționale, legi organice și legi ordinare."

Curtea mai constată, de asemenea, că, de altfel, în sensul prevederilor constituționale ale art.76 alin.(2) sunt și dispozițiile art.129 alin.(3) din Regulamentul Camerei Deputaților, în conformitate cu care *"Legile ordinare și hotărârile luate în procesul legiferării se adoptă cu votul majorității deputaților prezenți, în condițiile existenței cvorumului legal."*

Așa fiind, Curtea constată că art.155 alin.(3) din Regulamentul Camerei Deputaților, potrivit căruia cererea privind urmărirea penală a membrilor Guvernului *"[...] se adoptă cu votul a cel puțin două treimi din numărul deputaților"*, contravine art.76 alin.(2) din Constituție și, în consecință, este neconstituțional.

Față de argumentele înfățișate, din care rezultă neconstituționalitatea art.155 alin.(3) din Regulamentul Camerei Deputaților, analizarea susținerilor privind încălcarea prevederilor art.16 alin.(1) din Constituție sunt irelevante.

Având în vedere considerentele expuse, în temeiul dispozițiilor art.146 lit.c) și art.147 alin.(1) și (4) din Constituție, precum și al prevederilor art.11 alin.(1) lit.A.c), art.27 și art.28 din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, cu majoritate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Constată că prevederile art.155 alin.(3) din Regulamentul Camerei Deputaților, aprobat prin Hotărârea Camerei Deputaților nr.8 din 24 februarie 1994, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.35 din 16 ianuarie 2006, sunt neconstituționale.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică președintelui Camerei Deputaților și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Dezbaterile au avut loc la data de 1 octombrie 2008 și la aceasta au participat: Ioan Vida, președinte, Nicolae Cochinescu, Aspazia Cojocar, Acsinte Gaspar, Petre Lăzăroiu, Ion Predescu, Puskás Valentin Zoltán și Augustin Zegrean, judecători.